

DYSSENE I TOKKEKØB HEGN

Efter LAFAKs sommertur til dysserne i Tokkekøb Hegn i juni 2002 opstod et ønske om en samlet oversigt her i Nøglehullet over de ret mange dysser – og rester af dysser i skoven. Vi er ikke rigtig fag-ekspertisen på dette arkæologiske emne, men mener godt at kunne forene vores lokalkendskab med nogle ikke-publicerede oversigter fra fagfolk. Tanken var, at man med gode kort og særlig interesse, med denne kortfattede liste selv kan udforske foreløbig Tokkekøb Hegn – og besøge de mange fortidsminder. Dysserne har været opsøgt og beskrevet

1. SØ for kongevejen, ved Ejners Sti: **Langdysse**, 14x8x1 m, orienteret VNV-ØSØ. Ca. 20 randsten og i højen 2 huller efter bortgravede kamre.

2. NØ for Nymøllevej, i ung bøgeskov en **Langhøj**, 13x8x0,8 m, N-S med en del sten i overfladen.

3-4. I gammel Bøgeskov ved „Ryels Agre“: To **høje**, evt dyssetomter 8-11 m.

vet flere gange af Nationalmuseet – og senest, som omtalt tidligere i dette blad, af Mogens Nielsen, Birkholm, der for Danmarks Naturfredningsforening på eget initiativ meget grundigt har fotoregistreret alle dysser og høje i Allerød Kommune. Materialet er siden givet til vort arkiv. Den følgende gennemgang er baseret på Skov- & Naturstyrelsens beskrivelser fra 1993 samt Mogens Niensens og egne iagttagelser.

I den nyeste udgave af folderen „Vandreture i Statsskovene“ er der i den om Tokkekøb Hegn medtaget næsten alle dysser og høje som signatur, og nogle af dem er kort beskrevet. Det er en rigtig god beskrivelse af skoven og dens historie – men vi tillader os at supplere:

I oversigten har vi nummereret dysserne på egen måde, logisk i rækkefølge, hvilket ikke svarer til de andre, ikke publicerede registreringer.

Langdysserest (1) ved Ejners Sti.

5. Lige indenfor skovgærdet ved stien fra Blovstrød idrætsplads ligger en gruppe dysser og høje – eller rester af dem: Øst for stien, i mellemaldrende egeskov en **Langdysse**, 15x9x1 m, NV-SØ. 12 randsten og ét kammer (130x65 cm) med lille dæksten.

6. Vest for stien i egeskov en **Langdysse**. 16x10x0,75 m, N-S med 16 randsten og ét kammer (110x60 cm) med meterstor dæksten.

7. Lidt nord herfor, ikke let at se: **Langdysse-rest**, 40x10x1 m, orienteret VNV-ØSØ. Kun mindre sten ses, ca. 16 er randsten, intet spor af kamre.

8. Runddysse-rest, 11 m i diameter. Der ses en svag, stenfyldt høj med enkelte randsten.

9. Røse, stenfyldt, svag høj, 6m.

Firkammerdysse (10) set fra syd.

Langdysse (4) nær Blovstrød idrætsplads.

10. I gammel bøgeskov ved "Avlkarlevold" en velbevaret **Langdysse**, kaldet Firkammerdysse. 25x8x1 m, orienteret NNØ-SSV. Der ses 30 randsten og hele 4 kamre, hvoraf det næstnordligste har stor kløvet dæksten, der nu ligger samlet efter restaurering. Det nordligste kammer orienteret på langs som dysse, de 3 andre på tværs. Alle 4 kamre ret store, fra 210 til 160 cm lange. Der kendes kun få dysser med 4 gravkamre.

11. Ved „Degnebæksvej“ i gl. bøgeskov en **Runddysse**, 11 m i diameter med 12 randsten. I midten et kammer, Ø-V (150x110 cm) med den ene sidesten udvæltet. Der er ingen dæksten.

12. Nordligere ved „Degnebæksvej“, godt gemt i underskov i gl. bøgeskov en (rund)dysse. Lille dyssetomt, 6 m med kammer Ø-V (ca 150x60 cm) og 9 randsten, hvoraf nogle er væltet udenfor kredsen.

13, 14, 15. Østligt i skoven, syd for Stumpedyssevej et par uanselige høje uden større sten, og nær Kettinge Krog en tredje, ligeledes uden sten.

16. Nordsiden af Stumpedyssevej i gammel bøgeskov, noget skjult af

Runddysse (11) ved Degnebæksvej

hindbærkrat: en **Runddysse**. Ca 7 m svag højning af tætpakkede småsten – helt uden randsten. I midten et Ø-V vendt kammer med store sidesten og en hvælvet, delvis nedskredet dæksten.

17. Ved Bavnebakke en **høj**, 13x0,5 m med mange mindre sten. Der er ingen spor af kammer.

Runddysse (16) øst for Bavnebakke.

Den lange langdysse (20).

18. Ved Stumpedyssevej en uanselig **høj** uden sten.

19. Ved 11-km stenen på Stumpedyssevej en **høj** uden sten, 7 m i tværmål.

Stumpedyssevej gennem skoven hed for nogle år siden bare „Hørsholmvejen“, men blev omdøbt til det nye navn efter langdyssen Stumpedysse, der ligger ved Stumpedysse Hegn i Blovstrød Nordersogn, nu Hørsholm kommune.

20. Ved Linievej i gl. bøgeskov en bemærkelsesværdig lang jordvold, der i mange år bare var markeret som et dige N-S på kortene, men som siden er erkendt som en af landets længste **Langdysser**; 84x12x1,75 m. Der er ikke spor af randsten, men der ses flere hovedstore sten i overfladen.

4 fordybninger fordelt henad højen kunne være bortgravede kamre.

21. Tæt syd for den lange langdysse findes i en tæt rødgranplantning få meter fra Linievej resterne af en **dysse**, 8x8 m. Kun 5 randsten er bevaret.

22. Øst for Bomvej, nær Dæmpegårdssletten en **Dyssetomt**. 6 m, kun med to meterstore randsten.

23. Dæmpegårdsdysse, „Kongedyssen“. En velbevaret og meget smuk **Langdysse** på sletten ved Dæmpegård. 38x9 m med to kamre og 51 meget store randsten, orienteret ØNØ-SSV. Det sydlige kammer er oprindeligt en selvstændig runddysse med egne 15 små randsten, 6 m i diameter. Kammeret (130x80 cm) er sat af 4 bæresten med en stor dæksten. Det store, nordlige kammer

Kongedyssen (23) ved Dæmpegårdssletten.

(220x120 cm) er sat af 4 bæresten med en meget stor dæksten og man kan krybe ind i det 130 cm høje rum – hvad mange synes at have gjort gennem tiderne! Fr. d. VIIIs monogram er indhugget på indvendige side af den nordvestligste randsten, og Louise Danners (LD) findes i den

store dæksten. Det kongelige besøg i 1860 har også givet navn til Fr. VIIIs vej.

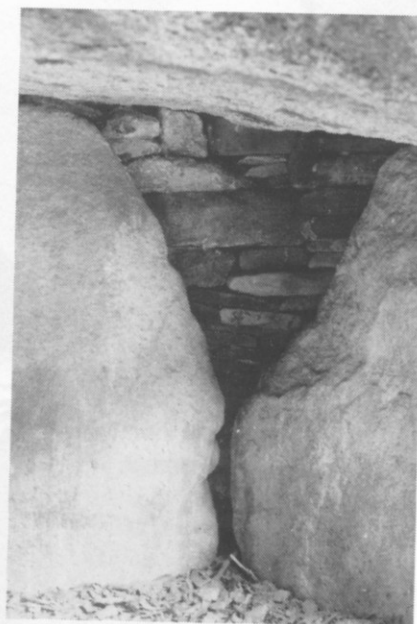
24. Øst for lergraven en **Langdysse**, 14x7x1,5 m orienteret N-S. 11 randsten, på højens top ses oversiden af en stor dæksten (200x130 cm) som

Langdysse (24) øst for lergraven, måske skovens eneste ikke-udgravede.

FR. VII's monogram på kongedyssen (23).

Tørmur i jættestuen (26).

menes at dække over et uudgravet kammer.

25. Syd for Donsevej ved „Sorte Tørvegrav“ en uanselig **høj** uden sten.

26. I Kirkelte Hegn, syd for Kirkeltevej, en **Langdysse** med to **Jættestuer**. Højen ØNØ-VSV, 24x13x2 m. med 50 randsten, hvoraf en del er væltede. Kamrene adskiller sig fra dyssekamre ved at have flere bæresten, større højde og flere dæksten: Det vestlige er 280x180 cm med 8 bæresten og to dæksten, og der ses en tærskelsten til en sydvendt, 5 meter lang overdækket gang. Det østlige er femkantet, ca. 250x250

cm, sat af 7 bæresten med to dæksten, hvoraf en er kløvet. I begge kamre ses opstablede, flade sten (tørmur) mellem de store bæresten. Den 65 cm brede gang har samme længde som den anden, og munder ud ved randstenene.

27. Kirkelte hegn, nord for Kirkeltevej, en **Langdysse**, 13x7x1 m. orienteret ØNØ-VSV med 2 kamre og 17 randsten hvoraf nogle er væltede. Det vestlige kammer er ganske lille 80x55 cm og regnes for at høre til ældste type. Det østlige, 150x125 cm ligger på tværs af dyssen og har tærskelsten mod syd. Begge kamre har dæksten.

Ole Høegh Post